

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 257/2016-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. augusta 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Bartkom, advokátska kancelária, Piaristická 6667, Trenčín, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 47/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 47/2013 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 47/2013 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 356,18 (slovom tristopäťdesiatšesť eur a osemnásť centov) na účet advokáta JUDr. Martina Bartka, advokátska kancelária, Piaristická 6667, Trenčín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 257/2016-13 z 3. mája 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 47/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 23. mája 2016 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 24. júna 2016. V jeho prílohe sa nachádzalo vyjadrenie predsedníčky okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„06. 03. 2013 podaný návrh na náhradu škody z ublíženia na zdraví...“

29. 04. 2013 písomný pokyn vyššieho súdneho úradníka pre kanceláriu na doručenie návrhu odporcom na vyjadrenie spolu s prílohami a poučením (úprava asistentkou realizovaná až 19. 11. 2013)

10. 12. 2013 vyjadrenie žalovaného 2

12. 12. 2013 vyjadrenie žalovaného 1...

10. 02. 2014 - pojednávanie s prejednaním veci odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania

19. 02. 2014 a 24. 02. 2014 doručený zoznam otázok pre znalca...

13. 02. 2015 vydané uznesenie, ktorým súd ustanovil za znalca [REDAKOVANÉ], odbor zdravotníctvo a farmácia, odvetvie ortopédia, uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. 03. 2015

19. 03. 2015 odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu o ustanovení znalca v časti týkajúcej sa uloženia povinnosti zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania

14. 04. 2015 vyjadrenie zákonnej sudkyne, že odvolaniu nemieni vyhovieť, nakoľko sa plne stotožňuje s rozhodnutím

17. 04. 2015 spis predložený KS v Trnave

04. 09. 2015 doručený znalecký posudok č. 46/2015

25. 04. 2016 spis vrátený z KS v Trnave bez vydania rozhodnutia o odvolaní ako nedôvodné a predčasne predložený s poukazom na § 209 ods. 2 O. s. p...

16. 05. 2016 vydal vyšší súdny úradník uznesenie, ktorým znalcovi priznal znalečné...

10. 6. 2016 doručené vyjadrenie žalobcu k znaleckému posudku,

10. 6. 2016 e-mailom požiadala zástupkyňa poisťovne o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia k znaleckému posudku. Keďže majú účastníci právo sa k znaleckému posudku vyjadriť, bude potrebné vyčkať aj na takéto vyjadrenia a následne bude vytyčený termín pojednávania.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný, zistil aj ústavný súd.

Predsedička okresného súdu k veci uviedla, že „K dlhším časovým odstupom medzi niektorými úkonmi súdu prišlo z dôvodu zaťaženia, teda veľkého množstva spisov

na Okresnom súde Piešťany na civilnom úseku, čo neumožňuje vo všetkých pridelených veciach sudcovi, resp. poverenému vyššiemu súdnemu úradníkovi vo veciach konať v kratších časových intervaloch.

V čase od podania návrhu do vytýčenia termínu, bol doručovaný návrh s prílohami a poučením na vyjadrenie žalovaným, pričom predmetná úprava vyššieho súdneho úradníka bola realizovaná s dlhým časovým odstupom. Po doručení vyjadrení účastníkov bol vo veci nariadený termín, kde po vykonanom dokazovaní súd odročil pojednávanie na neurčito za účelom ustanovenia znalca, kde taktiež došlo k dlhému časovému oneskoreniu vykonania tohto úkonu z dôvodu množstva spisov v senáte sudcu.“.

Predsedníčka okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 19. júla 2016 súhlasil s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Zb. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak,

aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ v procesnej pozícii navrhovateľa „o náhradu škody z ublíženia na zdraví“, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od právnej náročnosti prerokúvanej veci. Tú napokon ani predsedníčka okresného súdu netvrdila. V súvislosti s predmetom konania ústavný súd poukazuje na význam tohto konania pre sťažovateľa a skutočnosť, že sťažovateľ bol ako poškodený v trestnom konaní (obžaloba bola podaná 18. januára 2010) odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. Vychádzajúc z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je v takýchto prípadoch posudzovať dĺžku napadnutého konania v kontexte predchádzajúceho trestného konania (napr. Torri proti Taliansku, rozsudok z 1. 7. 1997, č. 26433/95, § 23; Ligeres proti Lotyšsku, rozsudok z 28. 6. 2011, č. 17/02 § 58, § 63 – § 65; Codarcea proti Rumunsku, rozsudok z 2. 6. 2009, č. 31675/04, § 85 - § 87).

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho

konania. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že konanie je poznačené zbytočnými priet'ahmi.

V postupe okresného súdu ústavný súd identifikoval viaceré obdobia zbytočných priet'ahov. Okresný súd bol nečinný približne 8 mesiacov od podania návrhu 6. marca 2013 do prvého úkonu realizovaného okresným súdom 19. novembra 2013, ktorým bolo zaslanie návrhu odporcom spolu s jednoducho výzvou, aby sa vyjadrili k návrhu. Uvedené obdobie ústavný súd posúdil ako bezdôvodnú nečinnosť a zbytočný priet'ah. Ďalším obdobím identifikovanej nečinnosti bolo obdobie od doručenia podaní strán, posledné bolo doručené 24. februára 2014, ktorým strany navrhli otázky pre znalecké dokazovanie do vydania uznesenia okresného súdu o ustanovení znalca z 13. februára 2015. Ústavný súd preto konštatuje, že okresný súd spôsobil ďalší zbytočný priet'ah v trvaní viac ako 11 mesiacov.

Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

Ústavný súd za takúto nesústredenú činnosť považoval postup okresného súdu, ktorý predložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie odvolanie sťažovateľa proti výroku uznesenia okresného súdu z 13. februára 2015 v časti uloženej povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Krajský súd v Trnave predložený spis vrátil okresnému súdu po približne roku bez vydania rozhodnutia o odvolaní ako nedôvodne a predčasne

predložený s poukazom na § 209 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého ak odvolanie smeruje proti uzneseniu, ktorým súd prvého stupňa nerozhodol vo veci samej, vec sa predloží odvolaciemu súdu pred rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, len ak by bez rozhodnutia o odvolaní súd prvého stupňa nemohol pokračovať v konaní. V dôsledku tejto nesústredenej činnosti okresného súdu došlo k zbytočnému predĺženiu napadnutého konania o už uvedené obdobie jedného roka.

Vychádzajúc z uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priedňahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľa, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 47/2013 konal bez zbytočných priedňahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 500 €, ktoré odôvodnil významom tohto konania pre neho, ktorý v dôsledku poškodenia zdravia je zdravotne postihnutý a naliehavo potrebuje riešiť svoju životnú situáciu z dôvodu straty jeho predošlého zamestnania v dôsledku poškodenia zdravia.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom v kontexte predchádzajúceho trestného konania, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť a nesústredenú činnosť v trvaní približne dvoch rokov a ôsmich mesiacov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 356,18 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Sťažovateľom uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v požadovanej sume.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 255 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016